

Nemzeti Társalkodó

Aprilis 8dik napján 1854.

Don Pedro Alcantara brágan-
zai herczeg.

(folytatás)

Nem tanálta-fel d. Pedró az őt körül kerítő ministerek, tanácsosok és megbizottaknál is a' szükséges egy czélra dolgozó segítséget. Őtet magát igen heves vérmérséklete, 's karaktere állhatatlansága hibás lépésekre 's tévelyedésekre vezeté, Mint ember és fejedelem több gyengeségeket mutata. E' szerént don Pedro oly történetek 's bajos helyheztetések által, melyeken uralkodni nem birt, körül kerítve és elragadtatva, végre tulajdon maga teremtményének, az Európától elszakadt brasiliai császárságnak lett áldozatja. Az egész alkotmány, melyet ő hozta létre, egy oly temérdek nagyságu épülethez hasonlított, melynek csak egyes részei vannak felépítve. Don Pedró a' szolgálai munkát, a' korbácsot, rablánczokat, becsület érzést kioltó büntetéseket, a' bélyegsütéseket, eltörölte de a' törvény kiszolgáltatás a' rendetlenség és önkény zavarjában maradott. A' köz költségek-

keli gazdálkodásban don Pedro, mint uralkodó herceg, a' rend és takarékoság szép példájával ment előre, de a' tartományok megvonták tartozásaikat, a' pénztár hibáson igazgattatott, 's később a' császári udvar tartása, a' Buenos-Ayressel való háboru, 's a' portugallus korona örökösödés felett, az európai politikával össze bonyolodás, nagy költségeket okoztak, és a' kamarák a' helyett, hogy segítettek 's a' kormány jótékony intézeteit előmozdították volna, politikai eszméletek 's ellenkező pártok küzdései közben elhivattatások fő célját elveszték szemek elöl, és a' gazdag ország egy rakás rézpénzzel szegény eladósodott státussá vált. — Don Pedro a' népnek tanítás általi neveléséről is gondoskodott. A' kaszárnyává változtatott St. Joachim iskoláját újra vissza állitá; a' kölcsönös tanítási rendszer szabályi szerént iskolákat állitott, gyakran megvizsgálta személyesen ezeket 's más hasonló közhasznu intézeteket, mint a' kórházakat, nevelő házakat 'sat., hogy mint szemtanu közelebről esmerhessé állásokat, felsőbb tudományi tanító intézeteket is alapita, u. m. egy hadi, tengeri, és művészeti akademiát, és egy csillag vizsgáló tornyot is építtetett; de a' kamarák, az aljasult pornépnek durva miveltlenségéből ki emelésére, semmit sem tettek, és a' papság keveseket kivéve, inkább a' babonát, mint a' miveltséget segíté elő. A' portugallusoknak a' brasiliaiakkal célba vett egyesülésök, a' lissaboni Corteseknek erősza-

kos kívánatok miatt, kik Brasiliát mint alattvaló meghódított tartományt úgy tekintették. és a' Brasiliában lévő portugallus katona tiszték és katonák kevély viseletek által, kik nem egyszer adták a' pártütésnek példáját, merőben megsemmisítették. Sőt a' Cortesek a' tartományok helytartóit is felszólíták, mi szerént Riotól megválva, Lissabonnal lépneének közvetlen összeköttetésbe. Ez által elveszté a' kormány Báhiából, Maranshoából és más tartományokból jövedelmeit. Ekkor a' Rioi és Pernambucai nép Portugalliától tökéletes elszakadásról gondoskodék, de don Pedro a' nyugtalanító mozgásokat, melyek őtet még akkor királyi székre emelhetik vala, lecsendesité. Midőn a' Corteseknek 1821ben szeptember 29kén költ azon két rendeletei, melyek közzül az elsőben Brasiliában a' tartományi helytartóságok elrendelődtek, a' másodikban pedig az igazgató herczegnek Lissabonba visszatérése parancsoltatott, december 10dikén Rio ban megérkeztek, 's don Pedro már minden készüléteket megtett hogy Európába elvitorlázzon, egy lármás zendülés fenyegetett kitörésével, mely által Brasilia Portugalliától végképp' elszakasztott, 's szomorú fejetlenség örvényébe döntetett volna. A' brasiliaiak december 15kén nyíltan kimondák az igazgató herczegnek: „Fenséged vagy elútazik és mi magunkat függetleneknek nyilatkoztatjuk, vagy itt marad 's ekkor mi is Portugalliával öszveköttetésben

maradunk. — A' herczeg kéntelen vala a' fennebbi rendelések teljesítését elhalasztani. Midőn egy kemény felírás, mellyet 1821ben december 24-kén St. Paulóban másod elől-ülő József Bonifacsz d' Andrada készített, a' polgár háboru elkerülése tekintetéből a' herczeget Brasiliában maradni unszolá, — midőn a' Miranda Ferencz által „Brasilia felszerkenése“ czím alatt készült repülő irat, a' Rioi nép felhevülését és Portugalliától elszakadni kívánását a' legfőbb pontra emelte, — 's végre midőn a' Rioi tanács 1822ben januarius 9-kén költ nyilatkoztatásában tisztán ki mondá, hogy mihelyt a' herczeg Brasiliát elhadja, legottan függetlennek nyilatkoztatandja magát, ekkor don Pedro ezt mondá: „mivel a' közboldogság 's mindenek jollétök kívánja, nem ingadozok többé feltételemben, mondjátok-meg a' népnek, hogy itt maradok.“ A' nép rendkívül örvendett, de a' portugallus tiszték újból szövetségeket alkottak, hogy a' herczeget ravaszság 's erőszak által is elutazásra kényszerítsék. Januarius 12kén tengeri minister Farinhát kivéve, ministerei is mind oda hagyták a' herczeget, mivel kineveztetések ideje bétölt volt. A' herczeg tehát januarius 16kán új ministereket nevezett ki, 's az alatt atyját minden legkissebb történet felől tudósította, 's januarius 23kán ezt írta: kéntelen vala így cselekedni, hogy a' két ország egyesülését fentarthassa.

A' portugallus seregek lázzadása még nem vala lecsendesülve, 's e' zavaros idő

pontban februarius 14dikén hala meg don Pedro fia, János korona herczeg. A' portugallus seregek végre legyőzettek, 's februarius 15kén kénytelenítették Portugalliába elvitorlázni. De Rioban a' fő városban és a' tartományokban is tanálkozott portugallus párt, melynek lázasztó mozgásait don Pedro majd lecsendesité. A' Rioi nép a' herczeget ezen tettéért május 15kán „Brasilia oltalmazója“ czimzettel tisztelé meg. Ezután a' nép a' generalprocuratoroknak gyűlése által junius 2ikán magának külön Corteseket kívánt adattatni, és a' herczeg ezen kívánatot, mint igen igazságos. 's kikerülhetetlen kérést, elhatározás végett atyja elébe terjeszté. Ezután a' herczeg a' nép szabad választása által egy közönséges törvényhozó gyűlést hívott össze, melyben a' nép, a' tisztviselők és törvényhatóságok innepélyes esküvések által hódoltak a' herczegnek. De a' lisaboni Cortesek rövid látó politikája ezután csak hamar arra kényszerité a' brasiliaiakat, hogy Portugalliának tett esküvésöket megszegjék. Mert azon Lissabonban költ rendelet, mely a' Rioi tanácsnak januarius 9-ki határozását megsemmisité, a' brasiliai főbb hivatalokat eltörlé, Brasilia adósságát nem nemzeti adósságnak tekintetni rendelé, a' herczeget visszatérni parancsolá, 's minden városi tanácsosokat, kik don Pedrot Brasiliában maradásra kérték, fogságra tétetni rendelt, egyszersmind Brasiliának Portugalliától végképpi elszakadását is tisztán kimondá. Most

már a' függetlenséget közönségesen kimondták. A' portugallus párt elnémult, és don Pedro ezen pillantattól kezdve merőben Brasíliai volt. A' király ezt írta volt a' herczegnek: „alkalmaztasd magad a' környülményekhez, bölcsesség és okos előre látás czimerezzék minden tetteidet.“ A' herczeg a' történetek ezen fordulásában nem látott egyebet, mint a' lissaboni Cortesektől elszakadást, de a' királytól és Portugalliától való elválást nem képzelé, 's azért ily értelemben jelentette-fel attyának a' junius 19én történt fontos dolgokat.

Pernambuco tartománya junius 1sőjén don Pedrot a' végrehajtó hatalomra nézve határtalan hatalmu igazgatóvá választá, utóbb egész Brasília Pernambuco tartomány példáját követé. — Don Pedro 1822ben augustus 1sőjén egy nyilatkoztatást bocsátott ki, melyben Brasiliának a' portugalli cortesektől elválását jelenté. — Az örömtől elragadtatott nép császári koronát ajánlott néki, és don Pedro megemlékezvén atyja szavaira, ki Brasiliából eltávoztakor ezt mondá: „Pedro! ha „Brasiliának el kell szakadni Portugalliától, „inkább te légy ez elszakadt birodalom uralkodója, ki engem mindég szeretni és tisztelni fogsz, mint sem valamelyik ezen ábrándozók közül“ — elfogadá az ajánlott koronát. — Születése napján 1822ben october 12kén Rioban az Anna mezején S. Paulban, Minasgeraesben, St. Catarinában, és Rio grandében császárnak kikiáltatott, 's azon

esztendő december 1sőjén, mint Portugalliának a' spanyol járomtól megszabadulása évnapján, megkoronáztatott. A' következő esztendőben május 3kán Brasilia feltanálásának évnapján, a' császár személyesen nyitá-meg az első alapító 's törvénythozó országgyűlést. Ezután csak hamar egy szerencsétlen eset meggátolá munkásságában, lovával eselvén egy oldalcsontját eltörte, és a' nagy befolyásu Andrada ellenségei oly sok akadályokat tudtak ezen minister útjába halmozni, hogy végre 1825ban július 17kén elbocsátatását kérte. Ez idő óta ugy látszott, hogy don Pedro különböző ellenpártok között bizonytalanul ingadozva, csak szerencsétlen csilagzatát követi. A' törvényhozó gyűlést november 12kén eloszlátá, és viszont mást hívott össze, azomban december 11kén egy új a' státustanács köz megegyezéséből készített polgári alkotmány előrajzát tette közönségesse, és erre mint alaptörvényre 1824ben mártzius 25kén esküvesét letette. A' következő esztendőben egy oly egyességre lépett atyjával, melynél fogva a' király Brasiliát Portugalliától külön vált császárságnak megesmerte 's brasiliai császári czímet vett fel. Egy későbbi, 1825ben novemb. 15én kötött egyességnél fogva Vidik János, fiát don Pedrot portugallus korona herczegnek esmérte, 's a' portugalli királyi székre következősi jussát megerősítette. A' míg don Pedro Monte video és Banda Oriental felett Buenos-Ayressel szerencsétlen háborut folytat, az alatt

1826ban martzius 10kén Vidik János meghal. — A' király haláláról tudósítás április 16kán érkezett Brasiliába, és don Pedro magát a' portugalli királyi szék-törvényes örökösének tekintvén, Portugallianak április 19kén egy szabad 's Brasiliáéhoz hasonló constitutiót adott. (Carta de lei); — április 26kán a' Vidik János által felállított igazgató tanácsot megerősíté 's azt rendelé, hogy a' Cortesek gyűlésére követelek választassanak, és haladék nélkül össze hívattassanak. Ezután, mivel a' brasiliai nép és kamarák heves ellentállások miatt Portugallia és Brasilia koronáinak egyesülését, a' két ország érdekeivel öszve férhetetlennek látta, 1826ban május 2kán költ levelében, ön indításából Portugallia királyi székéhez kétségbehozhatatlan jussáról, csak feltételesen 's leányának Mária da Gloriának részére lemondott. De ezen lemondás feltételeit csalárdul megszegte don Miguel, 's 1828ban magához ragadá a' királyi hatalmat. — Don Pedro 1826ban november 23kán a' Banda oriental határszélén fekvő táborhoz ment, de 1827ben januarius 15kén újból visszatért Rioba. Ez idő alatt don Pedro hitvesse, Leopoldina a' derék anya, szelid 's jóltévő fejedelem asszony 1826ban december 11kén megholt, egy fiut IIik don Pedrot, 's három leányokat, Januariát, Máriát, és Franciskát, hagyván hátra maga után. — A' derék Leopoldina császárné minden körülte lévők tiszteletét és szeretetét megtudá nyerni, de férje hajlandóságát nyájas

gondosságával egészen le nem lánczolható, ez okért a' császár kegyelmét egy szép és büszke udvari dáma vala szerencsés megnyerni, kit don Pedro Santosi marquisnévá nevezett ki; ez illetlen szövetekezést utóbb csakugyan félbe szakasztá don Pedro. —

Az ország gyökeres elrendelését, az igazgatás előhaladtát, célra vezető, 's bizonyos következésű munkásságát, főként a' különböző pártok öszveütkezésé gátolá, melyek a' státus dolgaiba most nyilván majd alattomban folytak bé, 's ezeknek folyamatját céljok szerént kívánák intézni. A' legmiveltebb 's munkásabb polgárok kétségkívül a' freimaurek voltak. Don Pedro azt hitte, hogy ő mint a' brasiliai freimaurerség nagy mestere, 's Rioban a' lázadáskori idő szakban létesült titkos társaság feje, a' freimaureknek a' státus dolgaiban mutatkozó fontosságokat mérséklendi, 's ezeknek az egész országban elterjedett elágazásoknál fogva az egészre közvetlen befolyással fog lenni; de elhibázta számittását, ez által ugyan is, különös viszonyokba bonyolodva független helyzetét, mely egy ország uralkodójának elkerülhetetlenül szükséges, elveszté, és oly befolyásoknak engede magához útat, melyek csak hiúságának hizelkedtek midőn őtet a' liberalis párt fejének nevezték, de uralkodását éppen nem erősbiték. — E' miatt don Pedro egyszerre igen nagy és sok féle dolgokhoz fogott, a' régi 's megavult polgári alkotmányból különösön a' vám dolgában,

's törvény kiszolgáltatásban fenmaradott hiányok, éles ellenkezésben állottak a' Brasiliában még meg nem ért miveltség fényképeivel u. m. a' sajtó szabadsággal, mely itt az indulatok tűzhelyévé vált, és a' tündöklő tudományos intézetekkel, hol a' külföldi tudósok a' nép mivelésére alaptalanul munkáltak; a' beligazgatásban ezen ellenkezések 's fogyatkozások, melyekhez még don Pedro európai politikája, 's a' státusnak hitel dolgában Angliától függése járult, lebilincseltek minden lépést, melyet a' császár és ministerei előfelé tenni kívántak. Ezek miatt don Pedro és ministerei meghasonlottak, egyenetlenség támadt a' kamarák közt, végre elszakadt azon kapcsolat, mely eddig a' portugallus fejedelmet a' szabad, büszke és tüzes brasiliaival egyesíté. — Don Pedro nyájas leereszkedése is, mely szerént a' nép közül akárkit is magához bocsátott, 's mindennel beszélgetett, ezen tüzes, könnyen izgatható, meleg éghajlat lakossiba, önn magok által választott fejedelmek iránt szives hajlandóságot nem önthetett. Sajnoson érezte ezt don Pedro, 's ezért heves természete mellett könnyen kimagyarázható, hogy az utóbbi esztendőben inkább a' körulte lévő portugallusok sugallásira halgatott, 's némely esetekben oly erőszakos rendszabásokhoz is nyúlt, melyek őtet despotai gondolkozás vádjával terhelék. A' liberalis párt szinmutatás és árulás vádjával halmozá őtet, a' régi-egyház párt hívei pedig mint a' freimaurek ve-

zérét gyűlölték. Az idegen zsoldos katonaságnak, kiket az ország pontosan nem fizethetett, nyilvános felzendülése, tisztán kitüntetése a' kormány gyengeségét, mely csak angol és francia hádihajók segédelmével kényszeríthetné a' lázadókat engedelmességre. A' Plata köztársasággal minden dicsőség nélkül folytatott háboru, a' financia rosz állapota és don Pedro europai érdekei, melyek leányának Portugalliához való jussai védelmére, fegyveres erővel kiállani kényszeríték, csak nagyobbra nevelték a' brasiliaiaknak császárok iránti bizodalmatlanságokat. — Ezen nagy idegenség miatt a' császár leánya részére pénzen fogadott idegen hadseregeit, országába bé nem fogadhatá, a' don Miguel kegyetlensége elől Portugalliából kivándorlott szerencsétleneknek Brasiliában barátságos elfogadást nem ígérhetett, helyt nem engedhetett. Ezekhez járult, hogy don Pedro udvarnokjai, a' császár tulajdon vagyonját, ruhazon kereső, sőt usorás nyerekedések által is nevelni igyekeztek, 's így a' közvélemény mind inkább ellene volt a' császárnak. A' követek kamarája 1829ben nem csak visszaveté a' kormány által javallott rendszabásokat, de nyilatkozása 's ajánlatai által a' császárt személyesen is megbántá. Mivel a' négy esztendei választások ideje eltölt volt, a' felboszankodott urakodó e' rövid és száraz szavakkal oszlatá-el a' kamarák gyűlését: „Brasiliai nemzet érdemes képviselői! az ülés bé van rekesztve.“

Ez esztendőben esett don Pedro második házassága. Hiában igyekeztek ötöt ezen szövetségtől elvonni, és Santos Marquisné hiában jelent-meg újra Rioban, mert a' császár már Amália Leuchtenberg herczeg asszonyt választotta hitvesséül, 's megparancsolá a' marquisnének hogy Brasiliát haladéknélkül hagyná oda. A' marquisné nem engedelmeskedett 's a' constitutio védelmére hivatkozott. Ekkor don Pedro bosszúindulatból megsemmisíté azon adomány levelet, mely által a' nevezett asszónynak marquisné czímet, 's évenként 200,000 frank jövedelmet ajándékozott. Leuchtenberg herczegné az ifjú portugalli királynéval october 16kán érkezett Rioba, 's másnap october 17kén 1829b. a' házasság véghez ment. Ez után nem soká egy kocsizás alkalmával szerencsétlenség érte a' császárt, a' szilaj lovak a' szekeret megragadván félboriták azt, és ezen szerencsétlen esésben a' császár két oldalcsontját töré, donna Mária és Leuchtenberg herczeg pedig, kikkel együtt ült a' szekérben, kemény sértéseket szenvedtek. A' császár csak az esztendő vége felé gyógyult-fel. Csendes és nyugodt vala már ekkor a' császári házi élete, de a' nép hajlandóságát, kamarák bizodalját, magához vissza nem idézheté. Azon udvariakat, kiket don Pedro a' portugalli királyné udvarának szolgálatjára rendelt, azon követségeket, melyeket udvariságból császári méltósága jeléül, és a' portugalli koronának donna Mária részére fenntartásáért,

európai udvarokhoz küldött, a' Brasilia adóssága törlésére szánt jövedelmeknek, a' Portugallia birtoka felett támadt háboru költségeire fordítását, sőt még azon csekély segedelmeket is, melyeket don Pedro a' donna Mária ügyéért minden vagyonjokat feláldozott hiv portugallusoknak adott, úgy nézték a' brasiliaiak mint hazájok jövedelmének elpazérlását, és azon szemrehányás, hogy don Pedro magános familiai érdekeit, a' brasiliai nép közérdekeinél előbb becsüli, megmagyarázza a' később 1851ben kiütött zendülést, melynek kitörését, a' köztársasági igazgatást kívánó párt, a' por nép felingerlése által sietette. (folytatása következik).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Czékla Czukor Gyár Csáky Gorbon.

A' mint már két évben tavasszal, úgy most is jelentetik a' nagy érdemű szomszéd birtokosoknak, hogy a' ki ugar földjeit kövéritni jovitni akarja, czukor czéklát (*Beta altissima*, nem pedig brassica rapa, kerek répát) természeteni kíván, a' leveles és földes részekről megtisztított czéklának mázsáját, helybe a' gyárba 30 váltó frton eladhatja, a' megvehető mennyiség ezen évben öt-hat, és több ezer mázsa, de azonban a' kevesebb is hasonlólag elfogadtatik, és töstént készpénzzel kifizettetik. Jóféle czukor czékla magot lehet Kolozsvárt a' Szábel Menyhárd boltjában venni, a' vetés ideje: aprilis közepé-

től május végéig minél előbb annál jobb. Egy holdba (mely 1600 □ öl) megyen mint egy 3 font mag, a' jól mivelt nem vizenyős, vagy árnyékos 8 vékás földbe, ha 18 czoll távolságu sorokba, egy egy mag a' mástól 7, 8 czollra ültetetik, egyszer meggyomláltatik, többszer megkapáltatik, lehet várni 500 - 350 de 400 mázsa czéklát is. A' czukor készítésre szánt czéklának leveleit nyáron által nem kell levágni, mivel édességét veszi ez által, csak ugyan nincsen kárára a' természetnek ezen haladék, mivel novemberben a' mikor a' czékla kiásatik, 's a' koronája levágotik, részint a' marhákkal lehet megégetni, részint pedig a' földnek trágyául szolgál, a' melyben már más tavasszal igen jó törökbuza, vagy tavasz buza fog teremni. A' czékla eladását a' fagy előtt kell megejteni, mert a' megfagyott czékla, czukor készítésre haszonvehetetlen. A' múlt esztendőben csak 18 mázsát hoztak eladni; egy tihói paraszt ember termesztette. 28/3 1834.

Levél töredék Gibráltárból.

Egy Erdélyi nemes ifiu a' császári királyi tengeri hadi hajókon tisztii hivatalban lévén, minnekutánna Görögországot, kis Aziát, és Alexándriát 6 esztendők alatt nehányszor keresztül utazta a' császri hajókon, most közelebb a' Hebe nevü Fregáton Amérikába is elküldetett. Ezen hajó 142, a' Gueriera fregatte pedig mely azzal együtt evez 90 Len-

gyeleket viszen északi Ámérikába. Ezen ifiu tisztnek, attyának Gibráltárból e. e. februarius 10kén írt leveléből a' következőket közölni kívántuk. (1. Erd. Híradó ezen évi 26 száma).

Gibráltárról édes atyámnak a' következőkkel kedveskedhetem. En egy néhány-szor a' hajónkból kimentem volt a' szárazra, némely szükségéseknek vásárlásáért, egy vagy kétszer ki is lovagoltam a' környéknek meg-esmérése végett — a' város magában kitsi, és egy nagy kősziklás hegynek déli oldalán fekszik mely egy keskeny, lapos földnyakkal (Landzunge) vagyon Spanyolországhoz ragadva.

Ezen kőszikla napkeleti oldala mintha egyenesen le volna vágva, oly meredek, és 2000 lábnál magasabb, a' melyen amaz híres nevezetes erősség fekszik. — Ezen erősséghez csak a' déli részről lehet fel jutni, mely jól meg is vagyon mivelve. Hanem erre felé is ezen erősség a' sok Batteriák által, melyek még föld alatti úton is a' kősziklába bévágattak, bévehetetlenné tétetett. Azonban minden felől szép vas padokon nyugvó ágyukkal vagyon sűrűn megrakva.

Ezen erősségnek fenntartása az Anglusoknak felette sokba kerül, hanem ők ez által urai lettek a' közép tengerre való menetelnek. A' várostól egy fertály óra távulágra vagyon az úgy nevezett S. Roccoi spanyol Cordon huzva, hanem ily békességnek idején ez is minden ember előtt nyitva áll.

Az Oceán tengernek befolyása a' közép

tengerre ezen felette keskeny folyamban, mely itt Európa, és Afrika közt vagyon, (fél angol m.föld) olyan erős, hogy innét a' hajók csak egy nagyon erős, és kedvező széllel mehetnek ki a' nagy Oceán tengerre.

A' kereskedés itt nevezetesen folytattatik ugyan, hanem most még sem oly nagyban; mint ennek előtte.

Ugyan azon tenger öbölben, Gibráltárral által ellenbe fekszik a' kelemetes spanyol város Algazeres, a' hol a' császári királyi azon hajó osztály is, mely ezelőtt 4 esztendővel Marocco ellen küldetett volt, tartzkodott. — Ezen Spanyolok a' mi tengeri tiszteinket igen jó szívvel láttják, különösen pedig a' dámák nagy nyájassággal voltak hozzánk.

Gibráltárban kevés szép fejjérnép találtatik; de Algazeresben annál több, a' kik kellemetes öltözeteikkel, kicsin gyenge kezeikkel, és nyájas víg beszédeikkel különösen kitündökölnek.

A' spanyol férfi pedig hidegebb a' maga viseletében, és közönségesen idegenekkel nem igen ereszkedik barátságos társaságba. A' spanyol katonák francia módra vagynak kikészítve, hanem szennyesek, és rongyosok a' tisztyeik szegények, de mű hozzánk egész barátsággal viseltettek.

A' spanyol nyelv nagyon közelitt az olasz nyelvhez, azért mű azt könnyen megtanulhatnók, és érthettyük. — A' spanyol helységeiben minden olcsóbb, hanem Gibráltárban az eledelek felettébb drágák.